

kadın bülteni

Zorla Doğum Kontrolü

Kadınlara Karşı Bir Suç Daha

Kent Şekerleme'de, kadın işçilerin doğurganlığını kendileri değil, işveren denetliyor. Hem de, zorla, baskıyla, tehditle... İşte birkaç örnek :

- İşe girerken kadın işçilere bir yıl çocuk doğurmama şartı koşan bir sözleşme imzalatıyor.
- Kadın işçilere hergün zorla doğum kontrol hapı içiriliyor.
- Kadın ve erkek işçilerin birarada bulunmaları yasaklanıyor.
- Bütün bu önlemlere rağmen, hamile kalan olursa, ya işten çıkartılıyor ya da düşük yapıncaya dek çalıştırılıyor.



Merhaba

Mayıs-Haziran ayı içerisinde ayı içerisinde bizleri de yakından ilgilendiren toplumsal sorunların ve hatta doğrudan doğruya kadınlara karşı yöneltilen ayrımcı uygulamaların incelenmesinde de, çözüm yolları arayışında da; kadınların kadından yana sözü, sesi pek güçlü duyulmuyor (Üstelik giderek dünden bile az çıkıyor). İşte Mayıs ayından birkaç örnek: Kadınların çalışma sürelerinde indirim yapılması, Türk Ceza Kanunu'ndaki zinayla ilgili ayrımcı maddelerin kaldırılması gibi konularda hazırlanan yasa önerileri... Bir davada karar altına alındığı gibi, kadının küfür, kötü söz, aşağılayıcı ifade kullanmasının, erkeğin atacağı dayakla eşdeğer sayılması... gibi süregiden ayrımcı zihniyet... Ve daha bir dizi ayrımcı uygulama...

Oysa biliyoruz ki, bizzat kadınların mücadelesi, hem de yığinsal katılımlı ve denetimi kendi elinde tutan mücadelesi olmadığı sürece; ne sorunlardan söz etmek, ne de dönüşüm olanakları önermek bir anlam taşıyor. Bu da, daha yaygın, daha birleşik, daha güçlü bir örgütlülüğten geçiyor. Evet. Haziran Bültenimiz de gündeme getirmeye çalıştığı konularla, hayatın biz kadınların önüne koyduğu, çözüm bekleyen ve bu çözümleri oluşturmak için ayrıntılı politikalar üretmeyi bekleyen sorunlara işaret ediyor.

Bu kez kapak konumuz kendi doğurganlığımızı denetleme hakkımıza yönelik saldırıların bir başka yüzü : Kent Şekerleme Fabrikası'nda kadın işçilere zorla uygulanan doğum kontrolü. "Kadınlara Karşı Suçlar"ın en ağırlarından biri olan bu zorla doğum kontrolü uygulamasına karşı tüm kadınları tepkilerini ifade etmeye çağırıyoruz.

Bülten'de ayrıca, Anneler Günü bahanesiyle devlet eliyle açılan "Mutlu, Güçlü Türk Ailesi" kampanyasına değiniyoruz. Bu arada Babalar Günü'nü fırsat bilerek birazcık da babalara dokunduruyoruz : Evet babalar, görünürde kadınların sağladığı aile içi hizmetten, ev işi, çocuk bakımı gibi dertlerden kurtulmaktan; kadınlar ve çocuklar üzerindeki gizli-açık egemenliğinizden çok hoşnutsunuz. Ama... Çocukların ve ailenin tüm geçimini; sağlık, eğitim gibi tüm ihtiyaçlarını tek başınıza karşılamaktan, ömür boyu bekçiliğe mahkum olmaktan çok mu memnunsunuz? Gelin bunu da biz sorgulamayalım sizin yerinize. Toplumun size sunduğu değer yargılarını benimsemeden önce durup düşünün ve ancak kadınlar ile erkekler arasında eşit, özgür ve bağımsız bir ilişkinin kurulmasıyla gerçek insancıl kimliğinize kavuşabileceğinizi tartışın biraz.

Haziran Bültenimizde iki de mektup var. Biri evliliğini sorgulayan bir arkadaşımızın yazısı; diğeri ise, dul bir kadın olmanın sorunlarını paylaşıyor bizlerle.

Yatak Odasında İşveren Denetimi

Kadınların toplumun her alanında gücünü gösterdiği buyrulur devlet büyüklerince. Öyle ya, holding patronu, genel müdür, doktor, mühendis vs. kadınlar var artık Türkiye'de. Ama biraz daha dikkatli baktığımızda görürüz ki, kadınlar aslında toplumsal işbölümünde kendilerine uygun(!) görülen ucuz ve yedek işgücü olarak kullanıldıkları işlerde çalıştırılıyorlar.

Kadınlara düşen meslek grubu diye bir olgu artık kabul edilmiş gibi. Evde yemek yapan, örgü ören, dikiş diken kadın, pek tabii ki sanayide de bisküvi yapacak, şeker üretecek, trikotaj yapacak. Ne kadar doğal değil mi?

Kadınlar çalışma alanlarını kendileri seçmelidirler derken, görünen o ki kadınlar kendi bedenleri üzerinde bile karar verme hakkına sahip değil. Örnek mi? Kent Şekerleme'nin Kartal'daki fabrikası.

Bu fabrikadaki 150 işçinin çoğu kadın. Şaşırtıcı değil, madem gıda sektörü, pek tabii kadınlar çoğunlukta olacak! Ama burada sorun çok daha derin. Çalışma yaşamındaki olumsuz koşulların ötesinde, burada kadınların bizzat kadın olmaktan kaynaklanan sorunları var. Özetle burada, çocuk sahibi olmaları konusunda kadınlar ve eşleri değil, patronlar karar veriyor. Kent Şekerleme'de bir kadın olarak çalışmak istiyorsanız, bir sözleşme imzalamak zorundasınız. Bu sözleşmede, evli iseniz bir yıl çocuk yapmayacağınıza, bekarsanız



GÜNÜN EN AZ 14 SAATİNİ İŞVEREN İÇİN ÜRETİMDE BULUNMAKLA GEÇİREN KADIN İŞÇİLER, EVE GELDİKLERİNDE DE, YATAK ODALARINDA BİLE İŞVERENİN NEFESİNİ ENSELERİNDE HİSSEDİYORLAR.

bir yıl evlenmeyeceğinize dair söz veriyorsunuz. Böylelikle işveren ayda 150.000 lira vererek fazla mesaiye kalmaya mecbur bıraktığı işçilerinin artık değerine el koymanın ötesinde, özel hayatları üzerinde de tahakküm kurmayı beceriyor. Günün en az 14 saatini işveren için üretimde bulunmakla geçiren kadın işçiler, eve geldiklerinde de, yatak odalarında bile işverenin nefesini enselerinde hissediyorlar. Ama işveren sözleşmeyle yetinmiyor. Daha etkili silahları da var. İşyerinde bol bol doğum kontrol hapı dağıtıyor. Hapların etkili olup olmadığını ustabaşılar eliyle denetliyor. Bazen de bizzat kendisi. Yanlış anlaşılmasın. Bu uygulama belli doğum kontrol kampanyası çerçevesinde uygulanmıyor. Doğum kontrol hapları, sağlık kontrolünden geçirilmeksizin veriliyor. Tüm

bunların ötesinde doğum kontrol hapları kırık, eksik ya da bozuk olabiliyor. Üstelik bu işyerinde bir de hekim var. Daha doğrusu var gibi gözüküyor: Saat 16.00'da gelip, yarım saat sonra çıkıp gidiyor. Bu doktor, kimseye zorla, baskıyla, işten atma tehdidiyle ilaç içirtilemeyeceğini; muayeneden geçirilmeksizin kadınlara doğum kontrol hapı verilemeyeceğini; doğum kontrol haplarınının bir dolu yan etkisi olduğunu bilmiyor mu? Görüldüğü gibi işveren işiniher yönden sağlama bağlıyor.



TIP KİTAPLARI DİYOR Kİ...

"Doğum Kontrol hapları ancak doktor kontrolü ile verilebilir. Bu ilaçlar verilirken de birçok nokta gözönüne alınır. Hastanın yaşı, hormonal durumu, menstrasyon (aybaşı) tarzı, kilosunu, ilerde gebe kalma arzusu, yaptığı doğumlar, geçirdiği ve mevcut olan hastalıklar... Örneğin; şiddetli migren, ağır şeker hastalığı, kansızlık, kan hastalıkları, yeni geçirilmiş sarılık ya da karaciğer yetmezliği, serabral arterial (beyin damarları) yetmezliği, rahim ve meme kanseri olan kadınlara doğum kontrol hapları verilmez.

Kemik gelişmesi henüz tamamlanmamış, fiziki olgunluğa erişmemiş genç kadınlar da doğum kontrol hapı kullanamaz. Yine 40 yaşını aşmış ve günde bir paket sigara içen kadınlara bu haplar tavsiye edilmez.

Kadınlar, değişik miktarlarda östrojen ve progesteron (kadın vücudunda sentez edilen ve doğum kontrol haplarında bulunan hormon) sentez ve tolere ettikleri için bu ilaçların içersinde bulunan hormonların miktarları gözönüne alınarak hastaya verilir. Çünkü östrojen ve progesteron hormonlarının vücuda az ya da çok verilmesi de ciddi sonuçlar doğurur.

Östrojen fazlalığında : Bulantı, ödem, akut kilo artışı, baş ağrısı, yüksek tansiyon. Eksikliğinde: Sıcak basması, östrojene duyarlı dokularda depresyon...

Progesteron fazlalığında : Yorgunluk, depresyon, iştah artması, ilerleyici kilo artışı, cinsel isteğin azalması..."

Kaynak : Kadın hastalıkları ve Doğum Elkitabı Ralph C.BENSON

Tıp kitapları böyle özetliyor doğum kontrol haplarının sakıncalarını. Ve biz soruyoruz: Hiçbir tıbbi muayeneden geçirmeksizin kadın işçilere bu ilaçları zorla içiren Kent Şekerleme işvereni, bu suça ortak olan işyeri hekimini kim engelleyecek? Kadınların sağlığını ciddi olarak tehdit eden bu uygulamanın sorumlularını kim cezalandıracak?

HAMİLE KALAN KADIN İŞÇİ, YA İŞTEN ÇIKARTILIYOR YA DA DOĞUM ÖNCESİ İZİNİ KULLANDIRILMIYOR

Bunun için bazı ek uygulamaları da var : Kadın işçilerle erkek işçilerin iş dışı konularda birbirleriyle konuşmaları yasak. Çünkü erkeklerle kadınlar konuşurlarsa evlenirler, tabii evlenince de çocukları olur. İşverenin baskıcı uygulamalarına bir ilavesi daha var. Kent Şekerleme'nin Çayırova şubesindeki işçilerle sürekli yer değiştirerek samimi(!) ilişkilerin oluşmasını engelliyor.

Bu uygulamanın örnekleri de yaşanmış Kent Şekerleme'nin Kartal Şubesi'nde.

Hamile kalan bir kadın işçi, hamile olmasına karşın ağır bir işe verilmiş ve düşük yapmış. Bedriye adında bir kadın işçi, doğum kontrol hapını almayı reddedince, hamile olduğu ortaya çıkmış ve işten atılmış. Yine Ayla adında, 35 yaşında bir kadın işçi, hamile kaldığı için işten çıkartılmış...

Bu keyfi baskıların ürkütücü boyutlarına bakıp, fabrikada sendika olmadığını düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. Kent Şekerleme Fabrikası, Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş Marmara Şubesi üyesi.

Sendikaların, Tabip Odaları'nın ve herkesten önce de kadınların sesi çıkmadıkça, bu uygulamalar sürüp gidecek...

Dilek Tatoğlu

Keyfi Doğum Kontrolüne Boyun Eğmeyeceğiz !

Doğurganlık... Yaşamımız boyunca ayağımıza dolanan bir kavram. Bizim dışımızdaki herkesin bizler adına ve çoğu kez de bize rağmen denetlemeye çalıştığı bir olgu. Bir kadının çocuk doğurup-doğurmayaacağı kimi ilgilendirir demeyin. İlgilenen o kadar çok ki... Önce kocalarımız ve yakın çevremiz ve bütün bir toplumun baskısı (çocuksuz kadın meyvesiz ağaca benzermiş ya...) Sonra işverenler (aynen Kent Şekerleme'de olduğu gibi). Sonra, Üçüncü Dünya ülkelerindeki nüfus artışını dizginleyebilmek için cömertlikte sınır tanımayan gelişmiş kapitalist ülkeler (Kendi nüfusları azınlığa düşmesin diye elbet). Ve sonra, tıp ve eczacılık kurumları, kimya ve plastik sanayicileri.

... İşlerine geldi mi doğurganlığımız kutsanır. Daha çok çocuk doğurmamız istenir bizden (mümkünse erkek!). İşlerine gelmediğinde doğurganlığımızı denetlemek için her yola başvurulur. Ama biz, kendi yaşamımızın efendisi, kendi doğurganlığımızın tek denetleyicisi olmak istiyoruz. Çocuk doğurup doğurmamak da, kaç çocuk doğuracağımıza karar vermek de bizim hakkımız. Artık sessiz ve çaresiz değiliz. Bilimsel-teknolojik gelişmeyle, biyolojik olarak denetlenemeyen doğurganlık süreçleri çok gerilerde kaldı. Şimdi, bedenimize bilinçle sahip çıkarak, son duvarları

ANALIK BİR GÖREV DEĞİL, HAKTIR. VE BU HAKKI KULLANIP KULLANMAMAK DA BİZE KALMIŞTIR.

yıkmanın, cinsiyetçi önyargılara ve kâr hirsına karşı koymanın zamanı. Bunun için : Gebeliği önlemek ya da gebeliğe son vermek için doğum kontrolünün serbest olmasını istiyoruz. •Doğum kontrolünün kadınların üzerine yıkılmasına ve kadınların güvenilirliği tartışılır olan haplar için kobay olarak kullanılmasına karşı çıkıyoruz. Doğum kontrolünde erkekler de sorumlu olması gereken bir

taraftır ve bilimsel araştırmalar erkekler üzerinden de yürütülmelidir.

- Tıbbi kurumların, kimya ve plastik sanayicilerinin bu alandaki keyfi ve kar amaçlı uygulamalarına son verilmelidir.
- Kürtaj hakkı kocanın iznine tabi olmaktan çıkarılmalı, yaygın sağlıklı ve parasız kürtaj olanakları sağlanmalıdır.
- Çocukluk ve ergenlik çağı boyunca okulda ve kitle iletişim araçlarında gerçek bir cinsel eğitim verilmelidir. Hedeflerimiz belli. Vücudumuzu, kafamızı ve yaşamımızı, ne cinsiyetçi baskılara, ne de özel mülkiyetin çıkarlarına alet etmeyeceğiz. Kendi bedenimizi ve yaşamımızı denetleme mücadelesi vereceğiz ve bununla da yetinmeyip, yepyeni cinsel ve toplumsal ahlak standartları yaratacağız.

ÇALIŞMA YAŞAMI VE ANALIK : Kadınlar, çocukların bakımını tek başına üstlendikçe, iş yaşamında kalıcılığı ve verimliliği hep tartışma konusu olacak. Sorunun çözümü, çocukların bakımı ve yetiştirilmesi ile ilgili her türlü sorumluluğu öncelikle babalarla ve giderek bütün bir toplumla paylaşmaktan geçiyor. Kadınların eğitim hakkı, çalışma hakkı, dinlenme hakkı gibi en temel hakların yanısıra "çocuk sahibi olma hak-kı"nın da kullanabilmesi için yepyeni bir toplumsal örgütleniş gerekiyor.

Bunun için de, bu amaçla düzenlenecek bir "Analiğin Korunması Yasası" çıkartılması;

- sosyal güvence ve yeterli çocuk yardımı;
- hamilelik döneminde işten çıkarma yasağı;
- işyerlerine emzirme odaları ve kreş;
- gebelikte hafif ve sağlığa zararlı olmayan işlerde çalışma hakkı;
- doğum öncesi ve sonrası, yeterli ücretli izin hakkı;
- çocuğun yetiştirilmesi için ana ya da babanın kullanabileceği ücretsiz izin hakkı;
- işyeri hekimliği kurumunun göstermelik olmaktan çıkartılarak kadın sağlığını da kapsar biçimde geliştirilmesi, gerekiyor.

Çocuk Hakları ve Çocuklarımız

Onlar geleceğimizin güvencesi değil, geleceğimize. Ama eğer gelecek onlarsa bizi kötü günler bekliyor. Daha okul sıralarında olması gerekirken, emeğini pazarladığımız, sattığımız; ailesinden öğretmene ve patronuna kadar dayakla büyüttüğümüz çocuklar yarına neyi taşıyabilir?

Ülkemiz çocuk ölümleri bakımından dünyada ilk sıralarda. Çocuklarımızın çoğu sağlıklı beslenmiyor. Binlerce çocuk eğitim olanaklarından yoksun. Ve yüzbinlerce çocuk ağır çalışma koşulları altında acımasız bir sömürüyle yüzyüze...

Doğal olarak bu tabloyu da, bir yanda korku ve özgüvensizlik içindeki çocukların artan intiharı; bir başka uçta da körüklenen saldırganlık ve artan çocuk suçluluğu tamamlıyor. Bu karanlık tablonun sorumlusu, çocukların eğitimi ve sağlığı için gerekli yatırımları her gün biraz daha kısan, çocukları ailelerin kısıtlı olanaklarına ve aile de yoksa sokakların insafına terkeden devleti ile; baskıcı-otoriter eğitim kurumları ile; biraz daha kâr etmek için çocuk emeğini talan etmekten çekinmeyen işverenleri ile; şiddeti körükleyen kitle iletişim araçları ile bütün bir toplumsal sistem...

Çocuklar için sıcak ve güven dolu bir yuva olması gereken aile ise, sürekli dayak, baskı ve sindirmeyle bireyin kişiliğini çocuk yaşta ezen bir kurum olarak adeta devletle elele... (ve bu arada çocuklara kızsız cinsiyetlerinden utanmayı, erkekse övünmeyi öğreterek



üzerine düşenleri fazlasıyla yerine getiriyor.)

Kısacası, çocukların sorunlarını çözmek, ailelerin gücünü aşıyor. Hatta ulusal sınırları da aşarak evrensel bir boyut kazanıyor. Peki, biz ne yapıyoruz? Hiçbir şey... TBMM'nin kuruluş günü olan 23 Nisan'ı "Çocuk Bayramı" olarak ilan eden TC Devleti, 78 ülkenin imzaladığı "Çocuk Hakları Sözleşmesi"ni imzalamamakla kendi kendisiyle ve dünyayla çelişiyor. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen sözleşme, çocuğu da bir birey olarak kabul ederek, "dini, dili, ırkı, cinsiyeti ne olursa olsun çocuğun sağlıklı ve özgürlük içinde, zihnen, psikolojik ve sosyal açıdan gelişebilmesi için gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını" öngörüyor. Sözleşme, çocuğun doğduğu anda sosyal güvenliğe

kavuşturulması gereği üzerinde durarak; ana ve çocuğun sağlıklı olabilmesi için yeterli beslenme, konut, dinlenme ve tıbbi hizmet haklarına sahip olması gerektiğini vurguluyor. Çocukların ücretsiz eğitim olanağından yararlanması ve her türlü ihmâl, zulüm ve sömürüden korunması gerektiğini belirtiyor. Sözleşmeye göre, çocuklar kesinlikle satılmamalı; çalışma yaşına ulaşmadan çalıştırılmamalı, tehlikeli işlere sokulmamalı; barış ve evrensel dostluk ve kardeşlik anlayışıyla büyütülmelidir. Çocuklarımızın böyle bir dünyada, böyle bir ülkede doğmamak gibi bir seçenekleri yoktu. Ama bizim, onlara iyi bir gelecek hazırlamak gibi bir sorumluluk ve görevimiz var. Onlara güzel ve özgür bir dünyayı yaratalım.

Gül Yüksel

Bana, Seni Sevdiğimi Söyleme Fırsatı Ver

Şimdi uyuyorsun. Ölümün gelgitinde yaşam kayalıklarına vurmuş yorgun bir martı gibisin. Uzun soluklusun, direniyorsun. Tutunuyorsun yaşama. Yaşamı hep sevdin biliyorum. Serum şişeleri arasındaki delik deşik bedenini doğrultabildiğinde şakalaşabiliyorsun hemşirelerle. Ama bana hep buğulu bir camın ardından bakıyorsun. Sana bir türlü ulaşamıyorum.

Neden böyle oldu baba. Neden hep çatıştık seninle? Anımsıyorum, kız okumaz deyip ilkokuldan sonra Kur'an kursuna göndermiştin ya beni, işte o zaman sana boyun eğerek yitirmek zorunda kaldığım o iki koca yıl boyunca yıkılmaz bir duvar örülmüştü aramızda. İki yıl sonra annem senden habersiz kaydettirmişti beni orta okula. Onun benim adıma sana direnişi, bana direnmek gerektiğini nasıl da öğretivermişti. Annem, o kendi adına senden yaşamı boyunca hiçbir şey talep etmemiş solgun kadın neden bunca güçlü oluvermişti birden. Belki benim sızlanmalarına dayanamadığı için. Belki de köyde okuma yazma öğrenmesini bile gereksiz sayıp onun kaderini diledikleri biçimde yönlendirenlere duyduğu hınç yüzünden. Belki kendi ezikliğini ben yaşamayayım diye. Bilmiyorum. Bazı akşamlar eve arkadaşların gelirdi. İçerdiniz. Annem teybin sesini kısmanız için yalvarırdı. Benim ders

N'OLURDU BENİ BİR KIZ EVLADI GİBİ DEĞİL DE, EVLAT GİBİ GÖREBİLSEYDİN. HEP SENİNLE SAVAŞMAK VE HEP SENİ BAĞIŞLAMAK ZORUNDA KALMASAYDIM.

çalışmam gerektiğini söylediğinde sen inadına daha da açardın sesi. Ne kadar gereksizdi senin için annemin ya da benim isteklerimize uymak. Yine de iyi bir babaydın sen. Beni arkadaşlarımla sinemaya bile göndermesen de öbür babalardan iyiydin. Annemi hiç dövmedin mesela. Bizim maddi gereksinimlerimizi, hep gücünün üstünde bir özveriyle karşıladın. Ama neden baba, neden annem hep zavallıydı. Sen neden hep haklı, hep buyuran, hep kendi istediğini yapardın? Neden hep annem sana karşı beni destekleyendi. Sen de bir kerecik olsun benim yanımda yer alamaz mıydın? Sana ulaşmak neden zordu, hep çok zordu? Bir gün bana çok sarhoşken bir kadını ne çok sevdiğini anlatmıştın ağlayarak. Annemin dışında bir kadını çok sevmen beni çok

üzümüştü. Ama sanki sevinmişim de. İlk defa beni insan yerine koymuştun. Bu ne değişik bir duyguydu benim için, bir bilsen. Seni çok sevmenin ve senin tarafından çok sevmek isterken, hep kendimi kanıtlamaya çalışmanın o uzun yorgunluğu, artık eskisi gibi yönlendirmiyor yaşamımı. Ama şimdi çok geç. Hep isyan dolu bir hayat ne kadar olumlu yönlendirirki insanı.

Yine de seni bağışlıyorum baba. Senin istediğin adamla evlenmedim diye beni öldürmek istediğin akşamın ertesi günü bana sarılıp ağladığında da bağışlamıştım. Oysa herşey ne kadar farklı olabilirdi!

Biliyorum sen babandan böyle görmüştün. Kız evlada böyle davranılmalı diye düşünmüştün. Bin yılların çarpıklığını bir çırpıda aşivermen mümkün müydü? Şimdi uyuyorsun. Erimiş bedeninin bir çocuğunki kadar zayıf ve güçsüz. Sana baktıkça içimden ağlamak geliyor. Gereksiz savaşımıza, utkusuz küçük zaferlerime, yenilgilerime. Ve bu hastahane odasında durmadan ölüme yaklaşan adamla, seninle gerçek iki dost olamayışımıza, sıradan bir baba kız olarak geçen kocaman bir yaşama ağlıyorum.

Baba, yaşamını istiyorum. Bana seni sevdiğimi söyleme fırsatı ver n'olur.

"Çankaya"dan Mardin'e...

Mayıs ayında kadınlarla ilgili irili-ufaklı birçok haber yansıdı gazetelere. İlki, Semra Özal ve Türk Kadınlar Birliği'nden kadınları özellikle ön plana çıkartarak başlatılan et boykotu. Ve ardından güdümlü boykotu da tersine çeviren aktif bir katılım. Kadınların, pahalılığı protesto eylemlerine dönüşen çeşitli toplantıları ve Sarıyer'li kadınların semt pazarını boykotu...

Olağanüstü Hal Bölge Valisi'nin, "devletin sağladığı olanaklarla korucuların 'ikinci eşlerini' alabilmesiyle" övünmesi... Mardin'de 40 kadının gözaltına alınmasına dek uzayan Diyarbakır E Tipi Cezaevi'ndeki açlık grevlerini destekleme eylemi...

Izmirli Hatice Albayrak'ın çalışma hakkı için verdiği mücadele... Ve Medeni Kanun'un, kocadan çalışma izni almayı zorunlu tutan 159. maddesinin Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı bulunarak Anayasa Mahkemesi'nin yolunu tutuşu ve öncelikle kadınların öğrenim olanaklarını daha da daraltacak sonuçlara gebe üniversite harçlarının artırılması girişimi... Ve öyle gözüküyor ki, tüm bu gelişmeler, bilincimizin bir an önce harekete dönüşmesine muhtaç.



Istanbul'da Bir Kadın Kütüphanesi

Türkiye'de ilk kadın kütüphanesi, "Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi" adıyla İstanbul'da kuruldu. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olarak kurulan kütüphanede, kadınlarla ilgili her türlü araştırma malzemesi, kitap, yayın ve belgelerin toplanması amaçlanıyor. Ayrıca konferanslar, paneller, özel konulu günler, konserler ve sergiler düzenlenmeyi hedefleyen kütüphane, tüm kadınların destek ve bağışlarını bekliyor. (Adres:Fener Mah. Abdüleziz Paşa Cad. Haliç 34220 İstanbul -Bulgar Kilisesi Yanı-. Tel : 523 74 08. Banka Hesabı : T.İş Bankası Teşvikiye Şubesi- 1074/161225 Nolu hesap).

d) Milletlerarası antlaşmalar ve sözleşmelerle, Türkiye'deki ilgili mevzuatın değerlendirilmelerinde bulunmak, gerekli durumlarda Türk mevzuatının bu alan için çalışmalar yapmak,

e) Milletlerarası kuruluşlara üye olan gönüllü kadın kuruluşları ve dernekleri, milli görüş doğrultusunda yönlendirilmesini sağlamak.

Personel ve Mali İşleri

Kadın İşleri Başkanlığı Kuruluyor

Kadın sorunlarının yoğun bir biçimde gündeme gelmesi, hükümeti de harekete geçirdi. Ancak, 222 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulması öngörülen Kadın Statüsü ve Sorunları Başkanlığı kuşku uyandırıyor. Çünkü Kararname, belediyelerin ve kimi gönüllü kadın kuruluşlarının çalışmalarının, kurulacak Başkanlık'ça denetim altına alınarak, milli görüş çerçevesinde yönlendirileceğine dair hükümleriyle kadın hareketinin bağımsızlığına gölge düşürüyor.

"Anneler Günü" Etkinlikleri

Anneler Günü'nde İstanbul'da Bakırköy, Maltepe ve Şişli'de çeşitli etkinlikler düzenlendi. Skeçler, şiirler ve söyleşilerle geçen toplantılarda, "annelik misyonu" bir kez daha sorgulandı.



Parayı veren Üniversitede okur!

Okulların kapanmasına yakın sessiz sedasız bir yasa daha yürürlüğe girdi. Artık yüksek öğretim paralı. Parası olmayanlar, "borçlanarak" okuyabilecek. Ayrıca halen, kız çocuklarını zorunlu olduğu için ilkokula gönderen aileler, çocukları arasında seçim yapmak zorunda kalabilecek.



"Çatalca'da Kadın Olmak"

16 Haziran'da Çatalca Belediyesi'nin düzenlediği festival çerçevesinde "Türkiye'de Kadın Olmak" tartışıldı. Panele tiyatro oyuncusu Zeliha Berksoy ve Nesrin Tokyay ile Kadın Bülteni yazarlarından Emel Aslan katıldı. Çatalca'da kadınların sorunlarını çözdüğü ileri sürüldüyse de, panelistlerden Emel Aslan, aynı gün düzenlenen börek yarışmasına neden erkeklerin katılmadığını sordu ve tek tek kurtuluşların anlamlı olduğunu, fakat gücümüzü birleştirmeden sorunlara kalıcı çözümler getirilemeyeceğini vurguladı.



Izmir'de 453'e Karşı Kampanya
Türk Ceza Kanunu'nun kadınlara karşı ayrımcılık güden birçok maddesi gibi, 453. madde de protestolara uğruyor. 453, çocukları "meşru" ve "gayrimeşru" çocuklar olarak sınıflandırıyor; gayrimeşru çocukların öldürülmesi durumunda verilecek cezayı idamdan 5-10 yıla indiriyor. "İzmir Kadın Platformu"nu oluşturan Çağdaş Kadınlar Derneği, Mor Dayanışma Grubu ve Yeşiller'in temsilcileri geçtiğimiz günlerde İzmir'de 453'ü protesto kampanyası başlattı. İzmirli kadınlar, 453. maddeye karşı Alsancak'ta pankart ve maketler sergileyerek bir imza kampanyası açtılar.

Kadınların Çalışma Sürelerinde İndirim Önerisi

Geçtiğimiz günlerde bağımsız milletvekili Mahmut Alınak, "çalışan kadınların mesai sürelerinin iki saat azaltılması" için bir yasa önerisi verdi. Öneri, kadının işinden iki saat erken çıkıp evine ve ailesine daha fazla zaman ayırmasını isteyen kimi sendika ve kadın çevrelerince de desteklendi. Ancak ev işleri ve çocuk bakımını yalnızca kadınların sırtına yükleyen ve toplumdaki ayrımcılığı daha da pekiştirecek olan öneri, birçok kadın çevresi tarafından eleştiriliyor. Dahası, öneri bu kadarla kaldığı sürece, işten çıkarılma, ücret ve statü kaybına yol açma riski de taşıyor.

"Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı" kuruldu

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Ankara'da kuruldu. Vakfın amacı, aile içinde ve dışında şiddete maruz kalan, dövülen, tecavüze uğrayan kadınların sığınabilecekleri evler açmak ve işletmek; yitirdikleri güven duygusunu tekrar kazanabilmeleri için kadınlara gerekli tıbbi ve hukuki yardımı yapmak; kadınlarla dayanışmak ve danışmanlık hizmetleri sunmak, onlara iş ve beceri kazandırmak...



Bir Afişin Düşündürdükleri

"Mutluyuz, Güçlüyüz, Çünkü Biz TÜRK Ailesiyiz"



13-19 Mayıs tarihleri arası "Aile Haftası" olarak ilan edildi. Basın-yayın, tüm iletişim organları kullanılarak "Mutluyuz, Güçlüyüz, Çünkü Biz Türk Ailesiyiz" sloganı yükseltildi. Aile haftası ile birlikte, devletin aileyi güçlendirme anlayışı da bir kampanyaya dönüştü. Aileyi güçlü ve mutlu kılmanın ne demek olduğunu anlattılar büyüklerimiz. Bu kampanya için kullanılan afiş ise oldukça eğlendirici ve düşündürücü. Eğlendirici çünkü, çeşitli devlet dairelerinden devşirilmiş daire başkanları ve karıları, huzurevinden getirilme dede ve nineler, memur çocukları ciddi ve vakur, "mutlu ve güçlü bir Türk ailesi" tablosu çiziyorlar karşımızda. Yaşlı anne-babalar, oğullar-kızlar, gelinler-damatlar, torunlar olarak... Tablodaki aile geniş mi geniş... İşin düşündürücü yanı da bu işte : iki bireyin evlenmesi onları aile yapmaya yetmiyor devletin gözünde. Öncelikle çocuklar gerekiyor aile olmak için. Ama böylesi bir "çekirdek aile" bile devletin beklentilerini karşılamaya yetmiyor. Bakılması gereken, yalnızca çocuklar değil. Anne babaların, kardeşlerin hatta büyükanne ve büyükbabaların da bakıma ihtiyaçları var. Artık üretemeyecek konumdaki bu insanlara birilerinin bakması gerekiyor. Devlet de üzerine düşen bu yükümlülükleri ailenin üzerine atıyor bir çırpıda... Ve buna da "aileyi güçlendirme" diyor. Bu güçlü aile yapısının devletin egemen

Devlet ve toplumun yükümlülüklerinin çoğu aileye devredilirken aile içi hizmetler de kadının sırtına yüklenmektedir.

anlayışına denk düştüğü muhakkak ama aileyi mutlu kılamadığı da bir gerçek. Aslında devlet ve toplumun yükümlülüklerinin çoğu aileye devredilirken, babaerkil aile yapısına sahip toplumumuzda, aile içi hizmetler de ağırlıkla kadının sırtına yüklenmektedir. Uzun lafın kısası, devlet topu aileye, aile de kadına atar. Kadınlar, kendi ailelerinde, evlenerek eşlerinin ailelerine devredilecekleri günü beklerler ve eşlerinin ailelerine en iyi hizmeti vermek üzere yetiştirilirler. Kız çocuğu misafir olarak görüldüğünden, anne babaya erkek çocuğun bakacağı varsayılır hep. Peki anne

babasına hizmet eden kaç erkek var acaba? Hizmet görevi kadınlara yüklenmiştir ve bu durumda da hizmet sektörü gelinlerden oluşmaktadır. Gelinler çoğu zaman başkalarının seçtiği eşlerine hizmet etmek zorundadırlar. İş bu kadarla da bitmez, onların ailelerine de hizmet etmek zorundadırlar. Güçlü aile yaratmak bu işte. Bu yargıları benimseyip uygulayan, bu anlamda da devlete zorluk çıkarmayan bireyler yaratmak. Bu, bireylerin mutsuzluğu pahasına da olsa. Kendilerine bakabilme gücünden yoksun, kendilerini çocuklarının üzerinde yük olarak hisseden yaşlılar çok mu mutlu oluyorlar. Ya evsiz-barksız, anasız-babasız çocukların, kimsesiz yaşlıların hali? Görülüyor ki, bu görevleri yüklenecek, gerçek anlamda sosyal hizmet sunacak sağlıklı kurumlar olmadığı sürece bu yükümlülük ailelere ve en yoğun şekliyle de kadınlara yüklenecek ya da sokaklara terkedilecek. Yapılması gereken, çocuklarımızı, ana-babalarımızı sokağa atmak değil elbette. Devletin bu toplumsal kurumları oluşturması için bugünden verilecek mücadele bizim mücadelemiz olmak durumunda. Unutmayalım ki, kendi yarınlarımızla birlikte çocuklarımızın yarınlarını da bizler hazırlıyoruz; yaşama bakışımız ve taleplerimizle.

Ve Birgün Aşkımız Bitti...

"Sevgi üretmektir" dedik.
 "Sevgi paylaşmaktır" dedik.
 "Sevgi, iki kişinin birlikte yarattığı, bulunduğu değerlerdir" dedik. Ve evlendik. Niye evlendik? Tüm sevgi üzerine üretilen teorileri, toplumda bir meşruiyet kazanarak daha kolay pratiğe geçiririz diye düşündük. Birbirimizi gerçekten seviyorduk. Eşitliğin, birbirine saygının önemini biliyorduk. Yaşanan birçok evliliğe göre çok daha ilerideydik. İkimiz de çalışırken, akşamları birbirimizle olmak için, kurulabilecek diğer dostluklarımızı erteleyerek eve geliyorduk. (Öyle ya, herşeyi birlikte yapmalıydık. Dostlarımız da ortak olmalıydı. Herbirimizin ayrı ayrı dostluklar kurması bize çok anlaşılmaz geliyordu). Birlikte yemek hazırlıyor, temizlik yapıyor, müzik dinliyor, sohbet ediyorduk. Sonra birgün, her evli çiftten beklenildiği üzere bir çocuğumuz oldu. İkimiz de o güne kadar tanımadığımız ana ve babalık duygularıyla birlikte, çok ağır sorumluluklarla karşı karşıya kaldık. Ana ve babalık harikuladeydi. Geri kalanlar ise tam bir esaret. Ve tabii bu esareten nasibini fazlasıyla alan bendim. Çünkü doğurma, emzirme özelliği bana aitti. Dolayısıyla çocuğun gereksinimlerini karşılamak da bana düşüyordu. Okuduğumuz bütün kitaplar çocuğun sağlıklı olması için belli bir yaşa kadar anneye olması gerektiğini söylüyordu. Bunun üzerine ekonomik



SONUNDA
 AŞKIMIZ ÖLDÜ.
 ARTIK GERİYE
 SORUMLULUKLAR,
 MUTSUZLUKLAR
 KALDI. İLİŞKİMİZİN
 KATİLİNİ ARADIK
 UZUN SÜRE. VE
 BULDUK

sorunu eşim, diğer sorunları ben üstlendim. Al bakalım, dayatıyordu işte farklılık kendini. O dışarıda toplumsallığı yaşarken, ben içeride bilmem kaç metre karede kendi kendimleymdim. Hani nerde kalmıştı bizim herşeyi birlikte yapma sloganımız. Giderek önce eşler arası uzaklık ve sonra, baba ile çocuk arasındaki uzaklık ve tabii çocuğun anneye olan bağlılığı, sonuçta

annenin esareti... Bütün bunlar, bizim gibi aynı çatı altında, herşeyin birlikteliğini programlayan çiftler için aşkın hızla erimesi demektir. Artık geriye kalan aşkın ölmemesi için çabalardı. Çünkü sorumluluklar, yaşamı tek tek yaşamaya yasaklar getiren bizler için daha öne çıkmıştı. Bir süre sonra, arada sırada da olsa çocuğumuzu birilerine bırakarak gittiğimiz yerler de zevk vermez olmuştu. Eskiden hiç de rahatsız etmeyen ayrıntılar iyice gözümüze batmaya başlamıştı. Fakat biz hala bireysel zevklere izin vermemekte direniyorduk. Sonunda aşkımız öldü. Artık geriye sadece sorumluluklar, hoşnutsuzluklar ve mutsuzluklar kaldı. Farklı arayışlar başladı. Yıllarca bastırdığımız duygular, yönelimler bir anda su yüzüne çıktı. Beraberinde üzüntüler geldi. Çünkü hala çok iyi dosttuk ve birbirimize karşı nasıllı, niçinli açıklayamasak da sevgimizin bir parçası kalmıştı. İlişkimizin katilini aradık uzun süre. Ve bulduk, "evlilik kurumu" idi katilimiz. O herşeyi birlikte yapmaya zorunlu kılan, hayalleri bile paylaşmaya zorlayan, bizleri birbirimizin içine hapsederek, rollerimizi abartan, duygularımızı öldüren, evlilikti. Şimdi nerde evli bir çift görsem kimbilir ne bedeller ödüyorlar birlikte yaşamak için diyorum. Ve sorguluyorum: Acaba aynı mekanlarda, evli olsalar bile "birey olma haklarını" koruyarak sevgilerini, aşklarını sürdürebilenler var mıdır?

Servet Şahin

"Evliliği Özgürlüğüm Sanmıştım"

Ben on yıllık evlilikten sonra boşanmış, bir kadını. Amacım sorunlarımı döküp dertleşmek değil. Bunu yüzyıllardır yapıyoruz zaten. Türkiye'de benim sorunlarımı yaşayan binlerce kadın var. Köyde yaşayan-şehirde yaşayan, yalnız yaşayan ya da baba evine dönen, çalışan-çalışmayan, çocuklu-çocuksuz binlerce kadın. Sorunlarımız çok da farklılık göstermiyor. Aynı gelenek ve göreneklerle bize bakan gözler değişmiyor. Seni zavallı gören, korumasız gören, yalnız yaşamak istediğini anlayamayan, horlayan, istifade etmek isteyen, ezen gözler, değişmiyor. Şimdi anlıyorum, yıllar sonra. Baba hükmünden kurtulmak için evliliği seçmişim. Evliliği özgürlüğüm sanmışım. Sonra koca

baskısından kurtulmak için boşanmışım. Karşıma toplumun değer yargıları çıkmış. Değişen ne? Sürekli birileri beni yönetiyor, tepemdeki baskı değişmiyor : Baba baskısı-koca baskısı-toplum baskısı. Bütün bunları anlatırken, ne babama, ne de kocama düşman değilim. Toplumdaki yanlış zihniyete düşmanım. Bir yandan çalışmak, bir yandan çocuğun tüm bakımını üstlenmek, ev işleri, bulaşık, çamaşır, yarın ne yemek yapsam, nerden ucuz alsam, yarın kocamın gömleği, çorabı hazır olacak vs. bütün bunlar beni yordu, bunalttı. Kocamla hayatı eşit paylaşmadığımı gördüm. Ama "seni seviyorum" demenin bana yetmediğini anlatamadım. Ve evliliğime saygım kalmadı, kocama saygım kalmadı, sonuç : Bitti.

Bitti mi? Bittiğini sanmışım. Özgür olacağımı, hayatımı istediğim şekilde yönlendirebileceğimi sanmışım. Yanılmışım meğer! Evet kendime güvenimi kazandım. Artık ayaklarımın üzerinde durabilirim. Bunu çok iyi biliyorum, ama kimseyi inandıramıyorum: Ailemi, yakın çevremi, arkadaşlarımı... Herkes namusumun koruyucusu kesildi. Ah bir an önce beni evlendirip, sorumluluğumdan kurtulabilse, ne iyi olacak. Rahat bir nefes alacaklar. Komşularımın gözü üzerimde : Evden kaçta çıktım, kaçta girdim, evime kimler gidip geliyor??? Yalnız yaşıyorum deyince ev bulmak bir mesele. Eve iki maaş girdiği durumda bile geçinilemeyen bir ülkede tek maaşla ev kirası vermek, hele bir de çocuğun varsa... Evliyken de, boşanmış olarak da çocukların yükü hep annenin üzerinde. Farketmiyor. Boşanınca her nedense, babalar çocukları olduğunu unutuyorlar. Çocukların bu duruma üzülmesini görmek ve çaresiz olmak çok acı bir şey. Babanın yerini dolduramıyorsunuz. Sonuç olarak sorunlarımız çok. Hem kadın olmak, hem anne olmak, hem dul olmaktan, hem de çalışan kadın olmaktan kaynaklananlar vs.. Ben Kadın Bülteni'nde yazılanları doğru buluyor, sahip çıkıyorum. Ancak dayanışsak, örgütlenirsek, benim-bizim-hepimizin sorunlarının çözüleceğine inanıyorum.

Fatma



Feminizmin Örgütlülük Anlayışı Üzerine...

Oldukça iddialı ve erken bir saptama olacak ama, ülkemizde özellikle 1983 sonrasında yükselen kadın hareketinin ve bu temelde biçimlenen değişik örgütlenmelerin bugün bir durgunluk içinde olduğunu düşünüyorum. İster yerel ya da ülke çapında kadın dernekleri olsun; ister dergi çevreleri, kadınevleri olsun; isterse de bilinç yükseltme grupları, kampanyalar olsun, kanımcı kadın örgütlülüklerinin her biçiminde bir tıkanıklık olduğu teşhisini koymak olası. Varolan kadın dernekleri son derece sınırlı bir çevreye sıkışmış durumda. Aralarında kapananlar ya da kapanmak üzere olanlar bile var. Aynı sorun değişik feminist örgütlenme biçimleri için de söz konusu. Bugün feminist grupların sayısal artışından, sürekli yayınlarından, düzenli ve sonuç alıcı kampanyalardan ve gelişip, genişlemekte olan bir feminist örgütlülüğten söz etmek pek olası değil. Hatta, çeşitli alanlarda araştırmalardan, kapsamlı incelemelerden, geliştirilen kuramsal çözümlerden söz etmek de. Öyle ki ilk yükseliş döneminde "Kadın Kurtuluş Hareketi" adını alan hareketin, bugün bir "hareket" niteliği taşıyıp taşımadığı bile, bizzat bu adı benimseyenlerce tartışılır durumda. Bana kalırsa, bu sonucun alınmasında; yola çıkarken, ülkemiz ve dünya kadın hareketinin örgütlenme

KADIN HAREKETİ, BUGÜNKÜ TIKANIKLIĞINI, GÖZÜKAPALI TEKRARCILIKTAN, AKTARMACILIKTAN, GEÇMİŞ YAPILARA DUYULAN KABA TEPKİCİLİKTE SİYRİLİP, YENİ VE ÜRETKEN BİR TARTIŞMA BAŞLATILIR.

deneyimlerinin yeterince tartışılıp, ülkenin bugünkü koşullarında yeni örgütlenme biçimlerinin üretilmemesinin de önemli bir payı var. Ya 1980 öncesinin örgütlenme anlayışları sorgulanmaksızın aynen tekrar edildi; ya da Batı feminizminin örgütlenme biçimleri ve üslupları mutlaklaştırılarak bire bir Türkiye'ye taşındı. Bu nedenle, kadın hareketinin bugünkü tıkanıklığı aşmasında, örgütlenme biçimleri konusunda yeni ve daha üretken bir tartışmanın başlatılmasının belirleyici bir önem taşıdığını düşünüyorum. Ama bu kez gözü kapalı tekrarcılığa da; aktarmacılığa, hazır kalıplara da teslim

olmayan; geçmiş yapıların düş kırıklıklarına duyulan tepkiselliklerden ve geneldeki egemen umutsuzluktan sıyrılabilen bir tartışma diliyorum. Yaşadığımız son 4-5 yıllık somut örgütlenme deneyimleri de böylesi bir tartışmayı zorluyor. Üstelik olumlu-olumsuz sonuçlarıyla da bize zengin bir tartışma malzemesi sunuyor. Bu deneylerin bence en çarpıcı sonucu, ülkenin toplumsal gerçekliği ve kadınların konumunu kavrayan, bu doğrultuda politikalar üreten, düzenli bir pratik eylemliliği sürdüren kalıcı ve ülke çapında bir yapılanmaya dönüşmeksizin hiçbir hareketin gelişme şansı bulunmayacağını bir kez daha doğrulaması.

Ben bu yazıda, daha çok, ülkemiz için yeni bir örgütlenme biçimi olan feminist örgütlenme modeli üzerinde durmaya çalışacağım. Görülebildiği kadarıyla, ülkemizde feminist örgütlenme konusundaki kuramsal üretim daha çok geçmiş kadın örgütlerinin eleştirisiyle sınırlı. Feminist pratik ise, Batı feminizminin 1960'lı yıllar sonrasında denediği (ve bugün bizzat feminist hareket içinde de eleştiri ve sorgulama süreçlerini yaşayan) "örgütsüz hareket" modelini esas alıyor. Bilinç yükseltme grupları, küçük kadın gruplarının birliktelikleri ya da yerel örgütlülükler zaman zaman düzenlenecek geçici kampanyalar üzerinde

yükseliyor. Ve bunlardan ibaret görülüyor. Kanımca, bilinç yükseltme grupları da, kampanyalar da, işyerleri, sendikalar, mahalleler vb.'lerde oluşturulacak kadın komisyonları da, tek tek ele alındığında önemli ve gerekli örgütlenme biçimleri. Üstelik kampanyalar, kadın komisyonları vb.'ler de gerek geçmiş pratiklerde, gerekse günümüzde çok değişik kadın gruplarınca gerçekleştirilen ve sadece feminizme özgü modeller değil. Feminizmde yeni olan bu örgütlülüklerin özel işlevlerle donatılması ve bunların ülke çapında ortak ve eşgüdümlü çalışmasını, kalıcılaşmasını sağlayacak merkezi bir yapıyı reddetmeleri.

Bu çok parçalı ve dağınık örgütlülük modelinin kadın hareketlerinin örgütlenme gereksinimine yanıt vereceği öngörülüyor. Örnek olarak özel bir işlevle donatılan küçük kadın grupları arasında gerçekleştirilen bilinç yükseltme gruplarını ele alırsak; bilinç yükseltme gruplarından beklentiler şöyle özetlenebilir: Grup içinde ortaklaşa tartışılıp incelenen kişisel deneyimlerden (tanıklıklardan) kadınların ezilme süreçlerinin çözümlenmesi ve mücadele stratejilerinin geliştirilmesi noktasına sıçranması. Yani, kadınların özel alanda (aile içi dayak, aile içi cinsel taciz, aile içi işbölümü gibi alanlarda) yaşadığı baskıyı, ezilmeyi, şiddeti sorgulayıp kolektif bir mücadele konusu haline getirmeleri. Kısacası tek tek her kadının sorunun (ve dolayısıyla çözümünün) özel ve kişisel olmadığını kavrayarak bireysel bilinçten grup bilincine; kişiselden siyasala yükselmesi. Bütün bu süreçlerin de, kadınlar

KANIMCA, BİLİNÇ YÜKSELTME GRUPLARI İÇİNDE "ÖNDERLİK" KAVGASININ EN AZINDAN BİR "BİLGİ HİYERARŞİSİ"NİN OLUŞMASI, KİMSENİN KİMSEYİ TEMSİL ETMEMESİNDEN VE SORUMLULUK ÜSTLENMEMESİN- DEN DOLAYI İŞLERİN AKSAMASI HIÇ DE ŞAŞIRTICI DEĞİL.

arasındaki dostluk ve dayanışmayı teşvik eden, "seçkinliği", "önderlikleri" reddeden demokratik bir süreç içinde gerçekleşmesi...

Aynı beklentiler, daha çok kamu alanına (işyeri, sendika, okul vb.) hasredilen ama yine küçük kadın gruplarına ve bu kadınları biraraya getiren özgül soruna bağlı olarak oluşacak kadın komisyonları vb. için de söz konusu. Amaçları ve biçimlerine ilişkin tüm iyiniyetli ve bir bölümü bence de doğru saptamalarına karşın, kanımca bilinç yükseltme grupları ve küçük gruplar tek başlarına ne bu amaçları gerçekleştirmeye, ne de özlenen demokrasiyi yaşama geçirmeye yetebilir. Bilinç yükseltme grupları örneğinde, Batı'daki uzun, ülkemizde ise kısa ve yoğun pratiğin gösterdiği gibi, birçok bilinç yükseltme grubu "bireyden yola çıkıp gruptan geçerek yine bireye geri dönmüşlerdir. Yalnız kadınlar

evden çıkmış ama sonunda yine eve dönmüşlerdir."(Juliet Michel, *Kadınlık Durumu*, Kadın Çevresi Yayınları) Genellikle entellektüel formasyonları yüksek kadınlardan oluşan bu küçük kadın grupları içinde bile, küçük hırsların önderlik kavgasına dönüşmesi, en azından bir "bilgi hiyerarşisi"nin oluşması; kimsenin kimseyi temsil etmemesi, kimsenin yapılacak işlerden ve

organizasyonundan sorumlu olmaması durumunda işlerin aksaması; üretkenliklerin grubu biraraya getiren sorunlarla sınırlı kalması, bütün bunlar beklenmedik sonuçlar değil.

Ama daha da önemlisi, küçük kadın gruplarının aktivitelerinin; işi, yaşı, medeni durumu ne olursa olsun kadın olmakla bağlı ortak sorunların ortak kaynağını, cinsiyetçilik ve bunun özel mülkiyet temelinde sınıflara bölünmüş bir sistemdeki kaçınılmazlığını görmeyi otomatik olarak sağlamaya yetmemesi. Tersine, özgül sorunları merkeze yerleştirip onu genel bağlamından koparma tehlikesi taşınması. Üstelik ülkemiz feminizminde, ülke çapında merkezi bir örgüt fikri eleştirilirken, kadınların farklı sınıflara, yapılar, işlere, medeni hallere bölünmüşlükleri, bu nedenle çıkarları ve sorunlarının, bunları çözme biçimlerinin farklılığı o denli vurgulanıyor ki, aynı cinsiyetçi sistemden kaynaklanan ortak sorunlar, ortak mücadele ve ortak çözüm yolu (ve bu arada kadın dayanışmasının nesnel temelini oluşturan bu ortak zemin) reddedilmiş oluyor. En azından ikinci plana düşüyor. Garip bir iç çelişki... Bana kalırsa, feminist örgütlülük

modelinin bir açmazı da bu noktada. Her kadın grubunun bizzat kendilerinin yaşadıkları, en yakıcı olarak hissettikleri sorunlar temelinde küçük kadın grupları biçiminde örgütlenmelerini savunmak bence de anlamlı. Ancak, bu sorunların ortaklaştığı yanları, ulusal ve uluslararası bağlamlarını gösterecek merkezi bir örgütlülüğün reddedilmesi ise anlaşılması güç bir yaklaşım.

İkinci örgütlenme biçimi olarak görülen kampanyalar ise, geçici ve daha çok harekete dışsal bir etkiyle (bir Anayasa Mahkemesi kararı gibi) yerel ya da ülke çapında gerçekleştirilen etkinlikler. Kimlerin, ne zaman, hangi hedef ve sloganlarla ve ne tür mücadele biçimlerini seçerek hiçbir zaman öngörülemeyen bu kampanyalar da temel ve kalıcı bir örgütlülük niteliği taşımıyor.

Her ne kadar bu tür dağınık birlikteliklerin daha yaygın ve açık bir "örgütlülük" olduğu savunulsa bile, ne geniş ne de dar anlamıyla "örgüt"lülükten söz etmek bana pek olanaklı görülüyor. Tabii eğer örgütlülük denilince kalıcılık, istikrarlı bir gelişme-büyüme eğilimi, üyelerinin iş disiplini, örgütlü hareket etme ve örgütün hedeflerine ulaşma yeteneklerini anlıyorsak. En dar anlamda örgütlülükte bile, belirli bir iç yapı, özgül ve belirlenmiş hedefler, temsili organlar ve bu temsiliyeti denetleyen bir işleyiş normları bütünü arıyorsak.

Kanımcıca feminist modelin asıl hendikapı da burada yatıyor : Hiçbir kalıcılığı olmayan, iç organizasyonu, programlı faaliyeti olmayan, geniş kadın kesimlerinin ortak istemlerine yeterli dikkati ayırmayan küçük kadın gruplarına, geçici kampanyalara yaslanmalarında. Kısacası,

ülke çapında merkezi bir örgütlülüğü gündeme almamalarında.

Oysa, "hem kadın gruplarının eylemliliğinin, hem de başka mekanlardaki eylemliliklerle siyasi bağlantısı olmayan yalıtık bir yerelliğin kaçınılmaz acizliğini ve sınırlılığını " Batı feminizminin deneylerinde de görmekteyiz. (*Feminizm, Sosyalizm ve Eylemde Birlik*, İletişim Yayınları. Özellikle Lynne Segal'in yazısı, "başarılı mücadeleler için daha da gerekli gibi gözüken örgütlenme biçimlerinin ulusal ve uluslararası bakış açılarına ve bağlantılara sahip örgütler" olabileceğine işaret etmektedir.)

Öte yandan geçtiğimiz yıllarda bir-iki yayın organı ve toplantıda kadın hareketinin ulusal koordinasyonu gibi, ülke çapında birliktelik arayışlarından söz edilip geçilmiş olsa da, bugün bu konuda herhangi bir arayışa rastlamak mümkün değil (tam tersine, ülke çapında örgütlenme modeline ilişkin getirilen karşı gerekçeler de, ülke çapında ortak örgütlülüğün olanaksızlığı ve kadınların çıkarlarına denk düşmediği o denli vurgulanıyor ki, daha sonra böyle bir birlik için gerekli psikolojik zemin bile şimdiden törpülenmiş oluyor).

Kaldı ki, kendiliğindenliğin (yerel ya da kısmi bir örgütlülüğün) aşağıdan yukarıya kendi ulusal koordinasyonunu, kendi merkezi birliğini yaratmasının da hiçbir güvencesi yok (Aynen 1980 öncesi kadın örgütlerinde görülen merkezi müdahaledeki aşırı iradeciliğin, kendi iç demokratizmini sağlayamaması gibi). Bu nedenle, ülke çapında örgütlü bir birlikteliğin nesnel temelleri somutlanmadıkça; yolları,

GARIP BİR İÇ ÇELİŞKİ;
BİR YANDAN KADIN DAYANIŞMASININ ZEMİNİNİ OLUŞTURAN ORTAK SORUNLAR VE ÇÖZÜMLERİNİ SAVUNUP, BİR YANDAN DA ÜLKE ÇAPINDA MERKEZİ BİR ÖRGÜT FİKRİNİ ELEŞTİRMEK...



biçimleri araştırılmadıkça ve daha da önemli koordinasyonu sağlamak üzere "temsiliyeti olan bir merkezi yönlendiricilik" için bugünden pratik adımlar atılmadıkça, "örgütlenme sorunu" feminist çevrelerin gündeminden de düşmeyecek. Örgütlenme sorunuyla bağlı olarak da hareketin kendiliğindenliğe terk edilmemesi, kendini ulusal ve uluslararası düzeyde temsili, massolma tehlikesinin giderilmesi, dar bir entellektüel grubundan yığınsal bir harekete dönüşülmesi... gibi sorunlar çözüm bekleyecek. Feminist örgütlülük modelinin önünde duran bu sorunlara değinmeyi de başka bir yazıya bırakalım.

Hülya Gülbahar

Kadınların Yüzleri

Kadınlardan
Şiirler

el kaldıramam sana, ellerim narin ve ince
hem seninkiler gibi bütün gün yorulmadılar işte
söz söyleyemem sana, ağırbaşlı ve sakinim çünkü
isyan etmek ne haddime, ev işinde mesaim bitmese bile
efendi sensin baba, ağabey, sevgilim, ben nasıl olsa eh işte kadını
rahat olman için bir eksikim yoksa, okumaya çekilebilirsin,
ben mi (?) boşver sen beni, biraz çamaşır var da
bakıyorum da şimdi kirli çamaşırların arasından geçmişe
sevgi ne kadar da güzeldi seninle
düzen üşütmüyordu bizi, sarılınca sevgiye
yüreğimiz mi yoruldu, bilmem (sen daha iyi bilirsin de)
sarıl yine bana sessizce
oysa özlemiyorum artık gözlerinin sert anlamını,
artık ısıtmıyor beni, doğum günlerinde alınmış çiçek demeti
unutturdu sana -doğduğum-sevdiğimiz günleri
aklı ve yüreği düzene satılmış aç insan memleketi
ama bende doğdu kadınlığının ilkyaz güneşi
aynı senin gibi yalnız "beni" ısıtsın diye
gözüne daha iyi gözükeyim diye değil, kendim için seviyorum mini eteği
hani derdin ya, artık değilim el sürülmemiş bal peteği!
doğru, düzenin kuralı birlikte olmanın tekdüzeliği
ama ya omuzlarımdaki yükün bıraktığı yitmişliği
"Erkek Sözü", senden başkası olmayacaklı söylemlerine gülebiliyorum şimdi
"Kendi Sözü" üretebilmenin sevinciyle
kıramıyorum kabuklarımı, yıkamıyorum üzerime örülen duvarları
senin ve geleneklerin ve bilcümle vatanın bütünlüğü ve bölünmezliği v.s
adaletsiz yarışın -sistem gereği- arkalarından başlamışım sana koşmaya
ulaşınca sana, ulaşınca sana ermeyecek başım göğe, mavi buluta
çünkü gök çekecek kendini yaklaştığım her adımda
ve çünkü sen, sevdiğim erkek, çocuğumun babası, evimin direği,
anlayınca gökteki egemenliği, kaybedeceksin o deli dolu anacan yüreği
öyle mutluyum ki, sırtımdaki ve karnımdaki yük yıldırma beni bu yarıştan
çünkü kadınlar -verilmeyecek- ALACAK HAKKINI bir avuç mavi buluttan
ve kadınlar derken şair, bizim kadınlarımız, gelmeyecek öküzden sonra yeri

sofrada

ve çünkü kadınlar paylaşacak ekmeği ve emeği erkeğiyle aynı hakla
ve şimdi ellerimi tutan bütün kadınların sıcaklığı ısıtıyor beni
kadınlar geliyor çünkü, umudu ve direnci bol 8 Mart baharında

Figen ŞAKACI (8. Mart. 1990)